

«CaseContact_FullName»
«CaseContact_RoadNameAndNumber»
«CaseContact_WorkCity»
«CaseContact_WorkZip»

Tlf. +45 98 45 50 00
post@frederikshavn.dk
www.frederikshavn.dk
CVR-nr. 29189498

4. september 2024

Tilladelse til genetablering af udløb fra Kanalgrøften, matr.nr. 14es, Skagen Markjorder, 9990 Skagen.

Sagsnummer: GEO-2024-04499
Dokumentnummer: 8111219

Frederikshavn Kommune har d. 10 juli 2024 modtaget en ansøgning om genetablering af udløb for Kanalgrøften vha underboring gennem klit. Frederikshavn Kommune meddeler hermed tilladelse efter vandløbsloven § 47, samt § 9 i bekendtgørelse om vandløbsregulering¹ og –restaurering m.v. nr. 834 af 27. juni 2016 og dispensation efter naturbeskyttelseslovens §3 til rørlægning af udløbet af Kanalgrøften beliggende på matr. 14es, Skagen Markjorder, 9990 Skagen.

Sagsbehandler:
Rikke Haggren Glinvad
Direkte telefon:
+45098456116

Rørlægningen underføres til stranden gennem klitterne. Arealet er ejet af Naturstyrelsen Kommunen vurderer, at det ansøgte ligeledes, kræver dispensation fra kystdirektoratet i forhold til naturbeskyttelseslovens §8 (klitfredning).

Tilladelsen gives på følgende vilkår:

- Udførsel af projektet skal foregå i overensstemmelse med beskrivelser af det tekniske arbejde modtaget i ansøgningen fra Naturstyrelsen d. 10. juli 2024.
 - Heriblandt indgår bl.a. at rørunderføringen sker ved styret underboring
- Rørlægningen starter i kote 3,5-4,0 DHM i grøften, og har udløb i kote 2,0-2,5 DHM klitfoden. Over en strækning på ca 330m vil dette svare til et acceptabelt fald på 3-6 ‰.
- Under anlægsfasen skal al kørsel i og omkring klitterne og de beskyttede hede arealer (som se markeret på figur 1 nedenfor) foregå med størst mulig forsigtighed. Mængden af kørsel skal minimeres mest muligt, så der også mindskes mængden af kørespor.
- Ved udgravning skal jordlag holdes separeret og skal lægges tilbage i samme rækkefølge som da de blev gravet af. Det skal overholdes, så der kan sikres genetablering af plante- og dyreliv.
- Håndteringen af boremudder skal ske efter vejledning af Frederikshavn Kommunes miljøafdeling. Referat af vejledning er vedlagt tilladelsen.
 - Boremudder skal fjernes fra beskyttede naturområder
- Denne tilladelse er gældende i 3 år.
- Dispensation fra Naturbeskyttelseslovens² § 3 gives efter § 65, stk. 2 af samme lov. Denne er også gældende i 3 år.

¹ Reguleringsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 834 af 27. juni 2016

² Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022

Sagsfremstilling

Naturstyrelsen har søgt om tilladelse til at underbore klitten. Underboringen gennemføres med et afløbsrør på forventeligt 400 mm og med en længde på ca. 330m. Boringens tiltænkte forløb samt Kanalgrøften ses på Figur 1 nedenfor. Tilslutning til Kanalgrøften vil ske ca. 150 m opstrøms grøften for gå fri af klitten ved den fortsatte vandring. Kanalgrøften har jf. ortofoto fra 1960-64 haft udløb til Højen grøft og ud i havet. Over tid har sandvandring forårsaget blokering af udløb fra grøfterne til havet. I dag slutter Kanalgrøften 195 m fra kliffoden og 260 m fra strandkant. Klitterne er fortsat i bevægelse.

Figur 1: oversigtskort over Kanalgrøftens forløb og boringens placering. Afbildningen er blot en skitseret af det forventede forløb og ikke præcist aftegnet.

Udfordringer med den høje vandstand sker efter der ikke er vandindvinding fra Skagen Klitplantage og den øgede mængde regner over de seneste par år. Vandet står på terræn ved Kanalgrøftens ende ud mod havet. Vandmængden dækker hele parkeringspladsen, som derfor ikke er mulig at benytte ved nedbør. Denne øgede mængde vand, som førhen nedsivede, skaber store problemer længere opstrøms i systemet (heriblandt på campingpladsen på Flagbakkevej), men også for Skagens infrastruktur, heriblandt langs Frederikshavnsvej (hovedvej 40) og jernbanen. Disse veje er essentielle for turisme og transport nord for 'Bunken'. Det er derfor af bedste interesse, at grøften har udløb i havet.

Kanalgrøften er ikke registreret som beskyttet vandløb.

Vurdering af sagen:

Vandløbsloven:

Vandløbet er omfattet af vandløbslovens bestemmelser. Kommunen kan jf. vandløbslovens § 47³ samt § 9 i bekendtgørelse nr. 834 af 27/6 2016⁴ meddele tilladelse til etablering af rørlægning i Kanalgrøften.

Øvrige tilladelser:

Miljøstyrelsen har givet dispensation efter skovloven til genetablering af udløb fra Kanalgrøften i Skagen Klitplantage på matr.nr. 14es Skagen Markjorder. Projektet vedrører 0,03 ha fredskovspligtigt areal.

Kystdirektoratet har meldt dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 8, samt klitfredningsbekendtgørelsen² § 1, jf. § 4, til det ansøgte.

Vilkårene der lægger til grund for dispensationen kan findes i hver af de tilsendte afgørelser.

Naturbeskyttelsesloven:

Kanalgrøften er som skrevet tidligere ikke beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens bestemmelser. Vandløbet ligger inden for beskyttede naturarealer (hede). Det er jf. naturbeskyttelseslovens §3 ikke tilladt at ændre tilstanden af de beskyttede naturarealer.

Eftersom underboringen og rørlægning af vandløbet kræver gravearbejde og kørsel i klitterne med tungt maskineri, er det kommunens vurdering, at projektet kræver en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Der skal foreligge særlige omstændigheder, før der kan gives dispensation til foranstaltninger, som ændrer tilstanden i de beskyttede naturtyper, hvis disse ændringer har en betydelig effekt på beskyttet natur.

For at et indgreb i området tilstand kan accepteres, må der enten være tale om et område, som ud fra naturbeskyttelseshensyn vurderes uden særlig interesse, eller om et indgreb, der i sig selv ikke skønnes at medføre nogen afgørende forrykning af tilstanden i området. I denne konkrete sag vurderes det, at der kan dispenseres til realisering af projektet på en række ovenfor nævnte vilkår. Der er ved afgørelsen lagt vægt på, at projektet udføres så skånsomt som muligt og at arealerne reetableres til samme tilstand som i dag.

Påvirkningen af det beskyttede hedeareal (som ses skraveret med lilla på nedstående Figur 2) vil derved kun være af midlertidig karakter. Idet de påvirkede arealer vurderes at være af begrænset størrelse, og vegetationen forventes at genindfinde sig relativt

³ Broer, overkørsler eller lignende må ikke anlægges eller ændres uden vandløbsmyndighedens godkendelse.

⁴ Stk. 2. Der må ikke nedlægges rørledninger, kabler m.v. i vandløbet uden vandløbsmyndighedens godkendelse

hurtigt, vil projektet samlet set, have en neutral effekt på både arter og naturtyper i området.

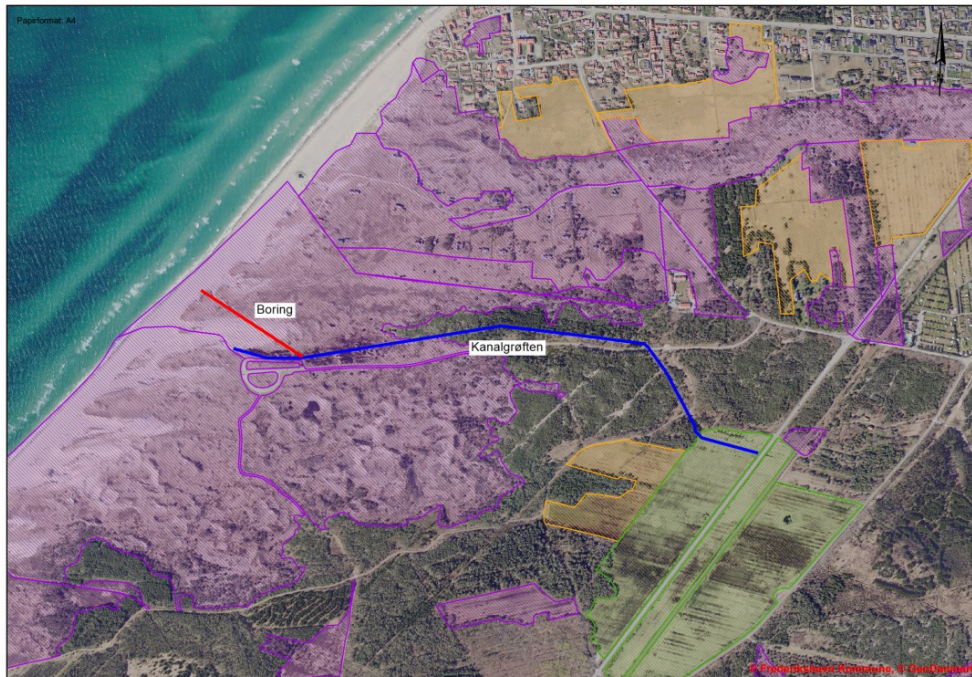
Bekendtgørelse nr. 926 af 27/06/2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter.

Kommunen kan ikke give dispensation og/eller tilladelse til det ansøgte, hvis det er til ugunst for de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område. Kommunen kan heller ikke dispensere, hvis projektet kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder samt levesteder for dyre- og plantearter omfattet af EF-habitatdirektivets bilag IV. Arealet ligger indenfor Natura 2000-område: nr. 2 for Råbjerg Mile og Hulsig Hede samt fuglebeskyttelsesområde nr. 5.

Projektet vurderes ikke at være til ugunst for de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for området. Begrundelsen for denne vurdering er påvirkningens midlertidige karakter og det forholdsvis lille areal som påvirkes.

En række dyr og planter omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted i området. Potentiel forekomst i området af de nævnte bilag IV-arter vurderes knyttet til områdets beskyttede naturarealer, småskove, vandløb og udyrkede arealer i øvrigt.

På baggrund af faglig rapport nr. 635 fra DMU samt øvrigt kendskab til området vurderes umiddelbart, at det kunne være: Spidssnudet Frø s. 144, Markfirben s. 108, Strandtudse s. 158, Løgfrø s. 132. Kommunen har ikke detaljeret kendskab til de enkelte arters forekomst i området. Da projektet udføres i efteråret, hvor de fleste af bilag IV-arterne ikke er aktive, og fuglene endnu ikke er begyndt at yngle, er det Frederikshavn Kommunes vurdering, at projektet har en neutral effekt på levesteder samt yngle- og rasteområder for de nævnte arter.

Figur 2: Beskyttede natur typer markeret på kort. Den lilla skravede del viser hede område omkring Kanalgrøften.

Partshøring / Foroffentlighed

Frederikshavn kommune har sendt projektet i høring i 4 uger og der er ikke modtaget nogle indvendinger. Naturstyrelsen er enige i projektets gennemførelse.

Afgørelse

Kommunen meddeler tilladelse i henhold til Vandløbslovens § 47 og § 9 i bekendtgørelse nr. 834 af 27/6 2016.

Kommunen meddeler dispensation fra naturbeskyttelseslovens i medfør af lovens § 65, stk. 3, hvis projektet udføres i forhold til:

- Ovenfor anviste vilkår
- Eventuelle vilkår stillet af kystdirektoratet i forbindelse med dispensation fra klitfredning (Naturbeskyttelseslovens §8)
- Tilladelsen, samt tilhørende dispensationer bortfalder hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter den er meddelt jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk2.
- Udførelse beskrevet i ansøgning fra Naturstyrelsen overholdes.

Offentliggørelse

Tilladelsen offentliggøres på kommunens hjemmeside den 5. september 2024.

Tilladelsen må ikke tages i brug, før klagefristens udløb.

Klagevejledning

Du kan klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet inden 4 uger fra offentliggørelsen – dette vil sige senest d. 3. oktober 2024.

Se vedlagte klagevejledning(er).

Ansøger vil blive underrettet, hvis der indløber klager.

Bilag:

Miljømæssig vurdering af boremudder udledt ved havstokken

Klagevejledning efter Vandløbsloven

Klagevejledning efter Miljøvurderingsloven

Klagevejledning efter Naturbeskyttelsesloven

Kopi til:

Slots- og kulturstyrelsen og fortidsminde kontoret post@slks.dk

Miljøstyrelsen mst@mst.dk

Miljøstyrelsen, Nordjylland, njl@mst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 Kbh Ø, dn@dn.dk

DN- Frederikshavn, dnfrederikshavn-sager@dn.dk

DOF- Hovedkontoret, natur@dof.dk

DOF-Nordjylland v/ Kurt Rasmussen, Frimosevej 27, 9330 Dronninglund,

frederikshavn@dof.dk

Vendsyssel Historiske Museum, vhm@vhm.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, Hovedkontoret, post@sportsfiskerforbundet.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, Lars Brinch Thygesen, lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Lystfiskerforeningen for Frederikshavn og Omegn, v/formand Rene Carlsen,

formandfo@gmail.com

Kystdirektoratet v. kdi@kyst.dk

Naturstyrelsen v. Vibeke Lei Stoustrup, vibls@nst.dk

Center for Teknik og Miljø, Sisse Lindholm, sili@frederikshavn.dk

Har du spørgsmål eller vil besvare brevet

Brug svarmuligheden i e-Boks eller Virk.dk, hvis du har modtaget brevet digitalt.

Har du ikke digital adgang, kan du:

1. skrive til Frederikshavn Kommune, Rådhus Allé 100, 9900 Frederikshavn
2. ringe til det direkte nummer eller til kommunens hovednummer
3. henvende dig i Borgerservice i Frederikshavn, Sæby eller Skagen
- dog ikke onsdag

Oplys *altid* sagsnummeret, som du kan se i højre kolonne.

Med venlig hilsen

Rikke Haggren Glinvad (RKGL)

Vandløbsmedarbejder/civilingeniør

Notat - Miljømæssig vurdering af boremudder udledt ved havstokken

Dato: 22. august 2024

Baggrund - Oplysninger fra Naturstyrelsen af 21. august 2024:

Boremuddet vil bestå af vand og bentonit samt sand fra udboring. Bentonit er pulveriseret lermineral.

Sagsnummer: GEO-2024-04499

DokId: 8074405

Forfatter:

Jette Brønnum

Som vi har fået oplyst, kan mængderne og fordeling af indhold i boremuddet forventes at blive således:

- Der anvendes 35-40 kg bentonit / m³ vand
- Der skal forventeligt anvendes 150 m³ vand til boringen
- Den samlede mængde anvendt bentonit anslås således til at blive 5.250-6.000 kg svarende til ca. 2-3 m³
- Der forventes udboret ca. 75 m³ sand fra boring, som opblandes i boremuddet

Tilsætning/additiver:

- Jf. vedhæftet datablad anbefales evt. tilsætning af natriumkarbonat til bentonit ved opblanding med vand
- Anbefalet tilsætning: 0,5-1 kg/m³ vand svarende til 75-150 kg natriumkarbonat i alt i dette projekt

Vi forventer, at vi i udbudsmaterialet vil stille krav om, at boremudder alene må bestå af ren (naturlig) bentonit samt evt. natriumkarbonat. Det er vores vurdering, at natriumkarbonat i den anbefalede mængde vil være uskadelig ved udledning af boremudder til havstokken. Hvis det er jeres vurdering, at natriumkarbonat bør undgås, kan vi tilføje dette som krav.

Baggrund – Ansøgning fra Naturstyrelsen af 10. juli 2024

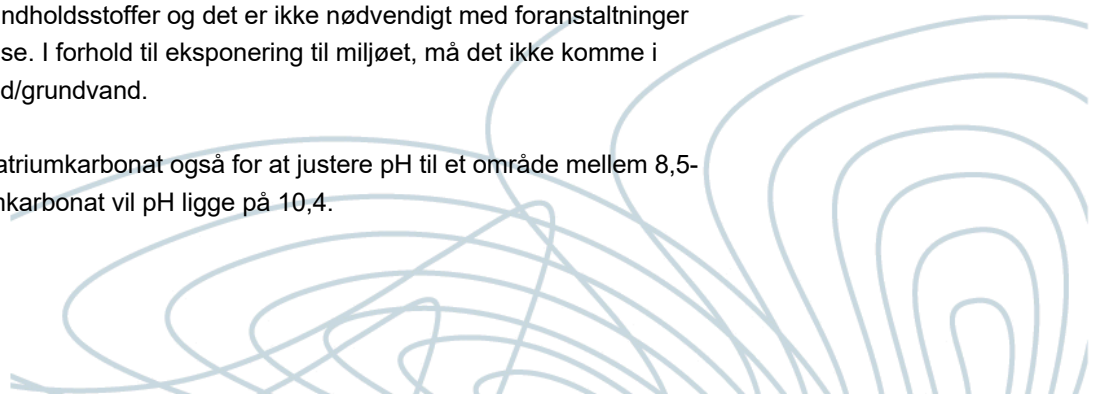
Der ønskes gennemført en styret underboring fra stranden til Kanalgrøften. Denne løsning er valgt for at foretage det mindst indgribende anlægsarbejde. Underboringen gennemføres med et rør på forventeligt 400 mm. Længden på underboringen vil være ca. 330 m. Boringen forventes foretaget fra 2 boregruber, én i hver ende. Boringen udføres fra stranden, hvor det udborede sand kan opbevares, indtil det fjernes og deponeres efter gældende retningslinjer for den type boreslam.

Bentonit er en meget fedtet og plastisk lerart. Bentonit er et fint, gråligt pulver. Naturstyrelsen har sendt datablade for to forskellige typer bentonit. FK har fundet sikkerhedsdatablade på nettet på de to produkter.

Boremudder (Tunnel-gel Plus):

Jf. sikkerhedsdatablad (version 3, redigeret 10-03-2022) indeholder boremuddet ingen oplysningspligtige indholdsstoffer og det er ikke nødvendigt med foranstaltninger i relation til miljøbeskyttelse. I forhold til eksponering til miljøet, må det ikke komme i kloakanlæg/overfladevand/grundvand.

Jf. databladet tilsættes natriumkarbonat også for at justere pH til et område mellem 8,5-9,5. Uden brug af natriumkarbonat vil pH ligge på 10,4.

Natriumkarbonat, også kendt som soda, er et kemisk stof med den kemiske formel Na_2CO_3 . Det er en hvid, krystallinsk fast form, der er opløselig i vand. Natriumkarbonat er et hygroskopisk stof, hvilket betyder, at det har evnen til at absorbere og holde på vandmolekyler. Natriumkarbonat er en forbindelse dannet af natrium, kulstof og oxygenatomer. Det er kendt for sin alkaliske natur og har en pH-værdi på ca. 11, hvilket gør det til en stærk base. Det er biologisk nedbrydeligt og forårsager ikke skade på miljøet.

Boremudder (Tunnel-gel Max):

Jf. sikkerhedsdatablad (Østergård, side 1 og 2) indeholder produktet kvarts og/eller cristobalit og/eller tridymit, (disse tre stoffer er bestående af samme grundstoffer, struktureret på forskellig måde afhængig af temperatur) som alle er optaget på Arbejdstilsynets liste over kræftfremkaldende stoffer. Derfor skal der bæres åndedrætsværn. Produktet må ikke udledes til kloak, jord- eller vandmiljøet.

Vurdering

Det er Frederikshavn Kommunes vurdering, at boremudder udledt til havstokken ikke vil have en miljømæssig effekt i recipienten. Der er tale om et naturligt materiale i en begrænset mængde, der hurtigt vil opløses/spredes ved højvande.

Brugen af natriumkarbonat vil potentielt kunne forhøje pH i havmiljøet, dog forventes det at være hurtigt opløst i recipienten mens den samlede udledning er lav i forhold til recipientens volumen, derfor forventes udledningen ikke at påvirke pH i vandmiljøet.

Da der er tale om meget små partikler i bentonitten, som kan være farlig ved indånding, er det en forudsætning at boremudder udledes direkte til havet, og altså ikke kommer til at ligge på stranden indtil næste højvande.

En forudsætning for vurderingen er, at produktet (Tunnel-gel Plus eller Tunnel-gel Max) vil være betydeligt fortyndet ved anvendelse, og dermed ikke udledes direkte til vandmiljøet.

TUNNEL-GEL MAX

Kemikalieinstruktion

Arbejdssted: Østergaard

Produkttype: Diverse **Bemærkninger:**

Mærkning

Væsentligste sundhedsfarer

Støv kan irritere øjne og hud.

Produktet indeholder kvarts og/eller cristobalit og/eller tridymit, som alle er optaget på Arbejdstilsynets liste over kræftfremkaldende stoffer. Mængden af disse stoffer er ikke angivet. Undgå at indånde støv.

Anvendelsesbegrænsning

Ingen.

Uddannelseskrav

Ingen, men brugeren skal være instrueret i arbejdets udførelse og kende indholdet af denne brugsanvisning.

Påføringsmetode

Værnemidler

Brug halvmaske med P2 filter ved støvdannelse.

Brug handsker.

Brug tætsluttende beskyttelsesbriller ved risiko for støv i øjnene.

Ikke nødvendigt.

Opbevaring: [Lokal information mangler]

Kontaktperson: [Lokal information mangler]

Forholdsregler ved brug

Undgå indånding af støv. Sørg for god ventilation Undgå kontakt med hud og øjne. Vask hænder før pauser, måltider, toiletbesøg, og efter endt arbejde. Brug mild sæbe og vand efterfulgt af fed creme.

Førstehjælp

Indånding: Søg frisk luft. Skyl munden med vand og puds næsen grundigt. Søg læge ved vedvarende ubehag.

Øjne: Skyl straks med vand i ca. 15 minutter. Spil øjet godt op. Evt. kontaktlinser fjernes. Søg læge ved fortsat irritation.

Hud: Fjern forurenede tøj og vask huden med vand og sæbe. Huden smøres med en fed creme. Ved vedvarende hudirritation, eksem el. lign. søg læge.

Indtagelse: Skyl munden grundigt med vand. Giv vand eller mælk at drikke. Fremkald ikke opkastning. Søg læge ved ubehag.

Forbrænding: Ikke relevant.

Opbevaring af førstehjælpsudstyr: [\[Lokal information mangler\]](#)

Nødtlf. nr: [\[Lokal information mangler\]](#)

Spild/Uheld/Miljø

Brug de samme værnemidler som nævnt under personlige værnemidler. Spild opsamles således, at det støver mindst muligt. Bortskaffelse, se under affald.

Opbevaring af hjælpemidler: [\[Lokal information mangler\]](#)

Miljø: Produktet må ikke udledes til kloak, jord- eller vandmiljøet.

Brand

Sluk med pulver, skum, kulsyre eller vand.

Opbevaring af slukningsmidler: [\[Lokal information mangler\]](#)

Opbevaring af produktet

Opbevares i tæt lukket original emballage.

Opbevaringssted: [\[Lokal information mangler\]](#)

Affald

Spild og rester afleveres til den kommunale modtagestation. Kemikalieaffaldsgruppe: H, EAK-kode: 01 03 06.

Opbevaring (affald): [\[Lokal information mangler\]](#)

Affaldsmotager: [\[Lokal information mangler\]](#)

Supplerende oplysninger

Produktet indeholder stoffer optaget på den danske liste over kræftfremkaldende stoffer i ukendte mængder. Undgå derfor at indånde støv.

Indholdsstoffer

Kvarts og/eller cristobalit og/eller tridymit

Leverandør

Halliburton Energy Services, Tlf: 0044 1224 777000

Sikkerhedsdatablad fra: 28-11-2018

PR-nr.: -

Fysiske/kemiske egenskaber

Udseende: Pulver

Lugt: Mild jordagtig

Vægtfylde: 2,6 kg/l

Opløselighed i vand: Svagt opløseligt

pH: 8-10

Stabilitet

Produktet er stabilt ved anvendelse efter leverandørens anvisninger. Hold produktet væk fra Flussyre.

Intern transport

[\[Lokal information mangler\]](#)

Bemærkninger

Anvendelse: Viskositetsmiddel til minedrift/offshore.

www.DanskKemidatabase.dk © 2023 JobLife A/S

Oprettet: 29-07-2020 Rettet: 29-07-2020

Udarbejdelse

Udarbejdet af kmb d. 27-11-2020

Revideret af kmb d. 27-11-2020

SAFETY DATA SHEET TUNNEL-GEL® MAX

according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
Internal ID Code HM008082

SECTION 1: Identification of the substance/mixture and of the company/undertaking
--

1.1. Product Identifier

Product Name TUNNEL-GEL® MAX
Internal ID Code HM008082

1.2. Relevant identified uses of the substance or mixture and uses advised against

Recommended Use	Viscosifier
Sector of uses	SU2 - Mining, (including offshore industries)
Product category(ies)	PC20 - Products such as pH-regulators, flocculants, precipitants, neutralization agents, other unspecified
Process categories	PROC4 - Use in batch and other process (synthesis) where opportunity for exposure arises

1.3. Details of the supplier of the safety data sheet

Halliburton Energy Services
Halliburton House, Howemoss Place
Kirkhill Industrial Estate
Dyce
Aberdeen, AB21 0GN
United Kingdom
+44 1224 776888

www.halliburton.com

For further information, please contact

E-mail Address: fdunexchem@halliburton.com

1.4. Emergency telephone number

+44 8 08 189 0979 / 1-760-476-3961

Global Incident Response Access Code: 334305

Contract Number: 14012

Emergency telephone - Article 45 - (EC)1272/2008	
Turkey	Ulusal Zehir Danisma Merkezi (UZEM) :114 Acil Saglik Hizmetleri : 112
Europe	112
Bulgaria	Bulgarian poison centre: +359 2 915-44-09 or +359 2 915-43-46
Croatia	Centar za kontrolu otrovanja (CKO): (+385 1) 23-48-342 (Poison Control Center (PCC) - Institute for Medical Research and Occupational Health)
Cyprus	00357 22 88 7171
Denmark	Poison Control Hotline (DK): +45 82 12 12 12
France	ORFILA (FR): + 01 45 42 59 59
Germany	Poison Center Berlin (DE): +49 030 30686 790
Italy	Poison Center, Milan (IT): +39 02 6610 1029
Netherlands	National Poisons Information Center (NL): +31 30 274 88 88 (NB: this service is only available to health professionals)
Norway	Poisons Information (NO):+ 47 22 591300
Poland	Poison Control and Information Centre, Warsaw (PL): +48 22 619 66 54; +48 22 619 08 97
Portugal	CIAV - Centro de Informação Antivenenos (Portuguese Poison Centre): + 351 213 303 271
Romania	+40 21 318 36 06
Spain	Poison Information Service (ES): +34 91 562 04 20
United Kingdom	NHS Direct (UK): +44 0845 46 47

SAFETY DATA SHEET
TUNNEL-GEL® MAX
according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
Internal ID Code HM008082

SECTION 2: Hazards identification

2.1. Classification of the substance or mixture
Regulation (EC) No 1272/2008

Not classified

2.2. Label Elements

Not classified

Hazard Pictograms

Signal Word: None

Hazard Statements:
Not Classified

Precautionary Statements:
None

Contains Substances

Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority

CAS Number
NA

2.3. Other Hazards

None known

SECTION 3: Composition/information on ingredients

3.1. Substances Substance

Substances	EINECS	CAS Number	PERCENT (w/w)	EU - CLP Substance Classification	REACH Reg. No
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	NA	60 - 100%	Not classified	No data available

For the full text of the H-phrases mentioned in this Section, see Section 16

SECTION 4: First aid measures

4.1. Description of first aid measures

Inhalation If inhaled, remove from area to fresh air. Get medical attention if respiratory irritation develops or if breathing becomes difficult.

Eyes In case of contact, immediately flush eyes with plenty of water for at least 15 minutes and get medical attention if irritation persists.

Skin Wash with soap and water. Get medical attention if irritation persists.

Ingestion Under normal conditions, first aid procedures are not required.

4.2. Most important symptoms and effects, both acute and delayed

No significant hazards expected.

4.3. Indication of any immediate medical attention and special treatment needed

Notes to Physician Treat symptomatically

SAFETY DATA SHEET
TUNNEL-GEL® MAX
according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
Internal ID Code HM008082

SECTION 5: Firefighting measures

5.1. Extinguishing media

Suitable Extinguishing Media

All standard fire fighting media

Extinguishing media which must not be used for safety reasons

None known.

5.2. Special hazards arising from the substance or mixture

Special exposure hazards in a fire

Not applicable

5.3. Advice for firefighters

Special protective equipment for firefighters

Not applicable

SECTION 6: Accidental release measures

6.1. Personal precautions, protective equipment and emergency procedures

Use appropriate protective equipment. Avoid creating and breathing dust.

See Section 8 for additional information

6.2. Environmental precautions

None known.

6.3. Methods and material for containment and cleaning up

Collect using dustless method and hold for appropriate disposal. Consider possible toxic or fire hazards associated with contaminating substances and use appropriate methods for collection, storage and disposal.

6.4. Reference to other sections

See Section 8 and 13 for additional information.

SECTION 7: Handling and storage

7.1. Precautions for safe handling

This product contains quartz, cristobalite, and/or tridymite which may become airborne without a visible cloud. Avoid breathing dust. Avoid creating dusty conditions. Use only with adequate ventilation to keep exposure below recommended exposure limits. Wear a NIOSH certified, European Standard En 149, or equivalent respirator when using this product. Material is slippery when wet.

Hygiene Measures

Handle in accordance with good industrial hygiene and safety practice.

7.2. Conditions for safe storage, including any incompatibilities

Use good housekeeping in storage and work areas to prevent accumulation of dust. Close container when not in use. Keep from excessive heat. Do not reuse empty container. Product has a shelf life of 36 months.

7.3. Specific end use(s)

Exposure scenario No information available

Other Guidelines No information available

SECTION 8: Exposure controls/personal protection

8.1. Control parameters

Exposure Limits

Substances	CAS Number	EU	UK	Netherlands	France
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to	NA	Not applicable	Not applicable	Not applicable	Not applicable

SAFETY DATA SHEET
TUNNEL-GEL® MAX
 according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
 Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
 Internal ID Code HM008082

the competent authority			
-------------------------	--	--	--

Substances	CAS Number	Germany	Spain	Portugal	Finland
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	Not applicable	Not applicable	Not applicable	Not applicable

Substances	CAS Number	Austria	Ireland	Switzerland	Norway
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	Not applicable	Not applicable	Not applicable	Not applicable

Substances	CAS Number	Italy	Poland	Hungary	Czech Republic
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	Not applicable	Not applicable	Not applicable	Not applicable

Substances	CAS Number	Denmark	Romania	Croatia	Cyprus
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	Not applicable	Not applicable	Not applicable	Not applicable

Derived No Effect Level (DNEL) No information available
Worker

General Population

Predicted No Effect Concentration (PNEC) No information available.

8.2. Exposure controls

Engineering Controls

Use approved industrial ventilation and local exhaust as required to maintain exposures below applicable exposure limits.

Personal protective equipment

If engineering controls and work practices cannot prevent excessive exposures, the selection and proper use of personal protective equipment should be determined by an industrial hygienist or other qualified professional based on the specific application of this product.

Respiratory Protection

Not normally needed. But if significant exposures are possible then the following respirator is recommended:
 Dust/mist respirator. (N95, P2/P3)

Hand Protection

Normal work gloves.

Skin Protection

Wear clothing appropriate for the work environment. Dusty clothing should be laundered before reuse. Use precautionary measures to avoid creating dust when removing or laundering clothing.

Eye Protection

Wear safety glasses or goggles to protect against exposure.

Other Precautions

None known.

Environmental Exposure Controls No information available

SECTION 9: Physical and chemical properties

9.1. Information on basic physical and chemical properties

SAFETY DATA SHEET
TUNNEL-GEL® MAX
according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
Internal ID Code HM008082

Physical State: Powder
Odor: Mild earthy

Color: Various
Odor Threshold: No information available

Property
Remarks/ - Method

Values

pH:	8-10
Freezing Point / Range	No data available
Melting Point / Range	No data available
Pour Point / Range	No data available
Boiling Point / Range	No data available
Flash Point	No data available
Flammability (solid, gas)	No data available
Upper flammability limit	No data available
Lower flammability limit	No data available
Evaporation rate	No data available
Vapor Pressure	No data available
Vapor Density	No data available
Specific Gravity	2.6
Water Solubility	Slightly soluble
Solubility in other solvents	No data available
Partition coefficient: n-octanol/water	No data available
Autoignition Temperature	No data available
Decomposition Temperature	No data available
Viscosity	No data available
Explosive Properties	No information available
Oxidizing Properties	No information available

9.2. Other information

VOC Content (%) No data available

SECTION 10: Stability and reactivity

10.1. Reactivity

Not expected to be reactive.

10.2. Chemical stability

Stable

10.3. Possibility of hazardous reactions

Will Not Occur

10.4. Conditions to avoid

None anticipated

10.5. Incompatible materials

Hydrofluoric acid.

10.6. Hazardous decomposition products

Amorphous silica may transform at elevated temperatures to tridymite (870 C) or cristobalite (1470 C).

SECTION 11: Toxicological information

11.1. Information on toxicological effects

Acute Toxicity

Inhalation	None known.
Eye Contact	May cause mechanical irritation to eye.
Skin Contact	May cause mechanical skin irritation.
Ingestion	None known.

Chronic Effects/Carcinogenicity No data available to indicate product or components present at greater than 0.1% are chronic health hazards.

Toxicology data for the components

Substances	CAS Number	LD50 Oral	LD50 Dermal	LC50 Inhalation
------------	------------	-----------	-------------	-----------------

SAFETY DATA SHEET
TUNNEL-GEL® MAX
 according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
 Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
 Internal ID Code HM008082

Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	No data available	No data available	No data available
--	----	-------------------	-------------------	-------------------

SECTION 12: Ecological information

12.1. Toxicity

Substances	CAS Number	Toxicity to Algae	Toxicity to Fish	Toxicity to Microorganisms	Toxicity to Invertebrates
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	No information available	No information available	No information available	No information available

12.2. Persistence and degradability

Substances	CAS Number	Persistence and Degradability
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	No information available

12.3. Bioaccumulative potential

Substances	CAS Number	Bioaccumulation
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	No information available

12.4. Mobility in soil

Substances	CAS Number	Mobility
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	NA	No information available

12.5. Results of PBT and vPvB assessment

Substances	PBT and vPvB assessment
Contains no hazardous substances in concentrations above cut-off values according to the competent authority	Not applicable

12.6. Other adverse effects

Endocrine Disruptor Information

This product does not contain any known or suspected endocrine disruptors

SECTION 13: Disposal considerations

SAFETY DATA SHEET
TUNNEL-GEL® MAX
according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
Internal ID Code HM008082

13.1. Waste treatment methods

Disposal methods

If practical, recover and reclaim, recycle, or reuse by the guidelines of an approved local reuse program. Should contaminated product become a waste, dispose of in a licensed industrial landfill according to federal, state, and local regulations.

Contaminated Packaging

Follow all applicable national or local regulations.

SECTION 14: Transport information

IMDG/IMO

UN Number	Not restricted
UN proper shipping name:	Not restricted
Transport Hazard Class(es):	Not applicable
Packing Group:	Not applicable
Environmental Hazards:	Not applicable

ADN

UN Number	Not restricted
UN proper shipping name:	Not restricted
Packing Group	Not applicable
Environmental Hazards:	Not applicable

ADR/RID

UN Number	Not restricted
UN proper shipping name:	Not restricted
Packing Group	Not applicable
Environmental Hazards:	Not applicable

IATA/ICAO

UN Number	Not restricted
UN proper shipping name:	Not restricted
Transport Hazard Class(es):	Not applicable
Packing Group:	Not applicable
Environmental Hazards:	Not applicable

14.1. UN Number Not restricted

14.2. UN proper shipping name: Not restricted

14.3.

14.4. Packing Group Not applicable

14.5. Environmental Hazards: Not applicable

14.6. Special Precautions for User None

14.7. Transport in bulk according to Annex II of MARPOL 73/78 and the IBC Code Not applicable

SECTION 15: Regulatory information

15.1. Safety, health and environmental regulations/legislation specific for the substance or mixture

International Inventories

US TSCA Inventory	All components listed on inventory or are exempt.
Canadian Domestic Substances List (DSL)	All components listed on inventory or are exempt.

Legend

TSCA - United States Toxic Substances Control Act Section 8(b) Inventory

SAFETY DATA SHEET
TUNNEL-GEL® MAX
according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
Internal ID Code HM008082

EINECS/ELINCS - European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances/EU List of Notified Chemical Substances
DSL/NDSL - Canadian Domestic Substances List/Non-Domestic Substances List

Germany, Water Endangering WGK 0: Generally not water endangering.
Classes (WGK)

Take note of Directive 92/85/EEC regarding maternity protection or stricter national regulations, where applicable.
Take note of Directive 94/33/EC on the protection of young people at work or stricter national regulations, where applicable.

15.2. Chemical safety assessment

No information available

SECTION 16: Other information

Full text of H-Statements referred to under sections 2 and 3

None

Key or legend to abbreviations and acronyms used in the safety data sheet

bw – body weight

CAS – Chemical Abstracts Service

CLP – REGULATION (EC) No 1272/2008 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures

EC – European Commission

EC10 – Effective Concentration 10%

EC50 – Effective Concentration 50%

EEC – European Economic Community

ErC50 – Effective Concentration growth rate 50%

IBC Code – International Code for the Construction and Equipment of Ships carrying Dangerous Chemicals in Bulk

LC50 – Lethal Concentration 50%

LD50 – Lethal Dose 50%

LL0 – Lethal Loading 0%

LL50 – Lethal Loading 50%

MARPOL – International Convention for the Prevention of Pollution from Ships

mg/kg – milligram/kilogram

mg/L – milligram/liter

NIOSH – National Institute for Occupational Safety and Health

NOEC – No Observed Effect Concentration

NTP – National Toxicology Program

OEL – Occupational Exposure Limit

PBT – Persistent Bioaccumulative and Toxic

PC – Chemical Product category

PEL – Permissible Exposure Limit

ppm – parts per million

PROC – Process category

REACH – REGULATION (EC) No 1907/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals

STEL – Short Term Exposure Limit

SU – Sector of Use category

Key literature references and sources for data

www.ChemADVISOR.com/

Revision Date: 28-Nov-2018

Revision Note

SDS sections updated:

SECTION:

SAFETY DATA SHEET
TUNNEL-GEL® MAX
according to Regulation (EC) No. 2015/830

Revision Date: 28-Nov-2018
Preparation Date 28-Nov-2018

Revision Number: 4
Internal ID Code HM008082

2

This safety data sheet complies with the requirements of Regulation (EC) No. 2015/830

Disclaimer Statement

This information is furnished without warranty, expressed or implied, as to accuracy or completeness. The information is obtained from various sources including the manufacturer and other third party sources. The information may not be valid under all conditions nor if this material is used in combination with other materials or in any process. Final determination of suitability of any material is the sole responsibility of the user.

End of Safety Data Sheet